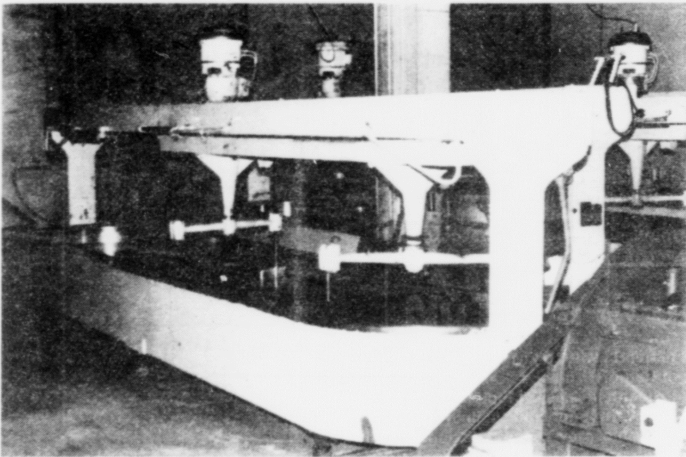

Ein partur av útgerðini til at reinsa og vaska sjálva ráveruna

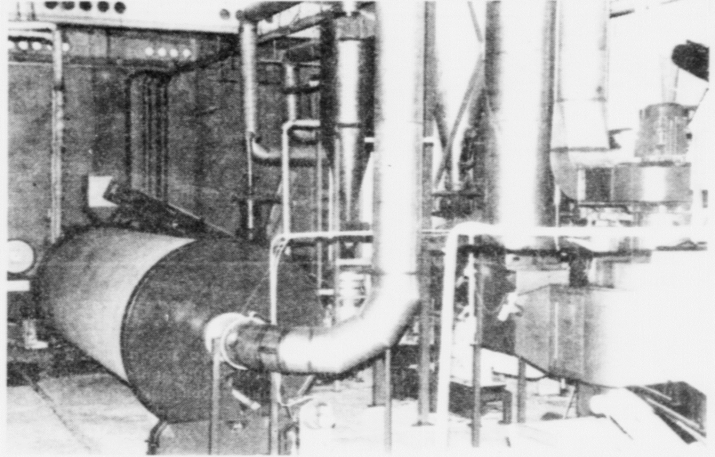
lovaði mær eitt dementi, ti tað var skeiðt uppgivið. Eg bað teg tveir ferðir um tað, men eg havi einki dementi sæð enn. Eina so vorðna ljóta og skeiva upplýsing mást tú ikki skriva. Tí tianverri er tað oftani soleiðis, at fólk bert lesa yvirskriftina. Menninir frá Protan og Fager-tun søgdu mær, at okkara framgangsmáti kundi samanliknast við teirra arbeiðsgongd frá ca. 1965, men kortini hildu teir, at tað var gott, av tí at vit ikki høvdu teir møguleikarnar at fáa upplýsingar innan tað umráðið. Tí skrivaran í Menningar-grunninum: alt gott um

hann, men honum nýtist ikki at meta, sum hann kallar tað, at teir, ið hava sett pengar í virki, hava mist 1/2 mill. pr. pers. Hvar hevur hann tey tøluni frá? So vilt eg veit, hevur hann ongantið sæð mitt privata budget. Sjalvandi havi eg mist pengar, men hvør fær gleði av at vita, um eg havi mist 5 kr., 300 kr., ella 500.000 kr. So eg haldi at skrivarin í Menningar-grunninum átti at »tænke før han taler!!!«

Til fyrrverandi stjóra

Til fyrrverandi stjóra á Alginatvirkinum; nú kemur hann aftur fram í Dimmu um ilögur og aftur ilögur. Tað vil eg geva honum rætt í, men hvi tók hann ikki imóti tí litlu ilögu, vit finga tilbjóðað, tá virkið læt aftur? Man kann nú ikki einaferð tilláta sær at bliva súrur, fyrri tað at man ikki fær 4 mill. beinanvegin her og nú. So hevði mangt virki ligið stilt. Tað er so lætt at stinga av til Danmarkar og so yvirláta knossið til teir eftirverandi!

Nógv eru tøluni, ið eru

Ein partur av turkiútgerðini

nevnd — 12, 14, ja, heilt upp til 20 mill. kr. — eg havi, ið hvussu so er, ikki sæð ein endaligan roknskap frá tí degi, at virkið læt aftur uml. mars 1981. Siga viðtøkurnar ikki, at arsaðalfundur skal haldast til tíðina?

Selt fyrri 210.000 kr!

Nú er so hetta sokallaða risaprojektið selt á tving-silssolu, halt tær fast, fyrri 210.000 kr., tað ljóðar sum skemt. Virkið hevur nú ligið stilt í eitt ár, hvar, ið eingin maskina hevur koyrt. Eg ansaði eftir tí í 8 mánaðir, áðrenn eg var

uppsagdur av Menningar-grunninum. Triggir vóru lykarnir — ein lat eg til ldnadargrunnin, ein til Menningargrunnin og ein til lögmanns.

Spell var tað, at hetta sokallaða góða tiltakið fór í vaskið, tí her hava vit veruliga ráveruna — uttan kvotusamráðingar! Meira man trolar eftir tara, betri verður úrtøkan tvey ár seinri.

Løgmaður segði við meg, at Landsstýrið kundi ikki blanda seg, tí tað var ein privat fyrirteka, men hann veit líka fult so væl sum eg, at »Egnsudviklingen« kravdi í sinari tíð, fyrri at virkið skuldi koma

upp at standa, at Landsstýrið eisini skuldi seta pening í, og eiga teir 300.000, so eg haldi, at í so langa tíð sum virkið hevur ligið stilt, so átti Landsstýrið at havt reagerað. Tað einasta, ið er hent, áðrenn tað nú fór undir hamaran, er, at vit kanna, vit kanna...

Eg havi ongantið vitað, at ein kann liva av at kanna.

Hett er sannleikin um Alginatvirkið — álvara tós, halt uppat við kjakarinum, tí nú er ov seint at smoyggja upp um armar fyrri Føroya Alginatvirki. Meira er ikki at siga um hetta mál.

Framhald av síðu 1

eitt føroyskt alginatvirki sum ein konkurrent?

— Nei. Vit vóru sum sagt hugaðir at vera við til at byggja eina slíka framleiðslu upp í Føroyum saman við føroyingum.

Ov bratt í Føroyum

— Hvør var so beinleiðis orsökkin til, at tit ikki mettu nakra framtíð vera við í einum slíkum projekti í Føroyum?

— Tað er ikki nóg mikið til av ráveru fyrri at fáa eina lönandi framleiðslu. Tarin í veksur á einum øki framvið strendurnar, frá 1 niður á 10 metra dýpi. Føroysku strendurnar eru sera brattar, og tí er økið frá 1 niður á 10 metra dýpi litið.

— Hetta samsvarar jú illa við tað ein vanligar hevur hoyrt, at tað er nokk til av tara við Føroyar!

— Tað kann ikki heystast nóg nógvar tari til at fáa eina lönandi framleiðslu av alginati í Føroyum.

— Kannigar, sum vórðu gjørdar av ráverunegðini, áðrenn virkið varð bygt, søgdu, at tað var nokk til av tara?

— Ráevnisgrundarlagið er helst ikki kannað nóg væl frammanundan at virkið varð bygt.

— Hava kanningarnar, sum gjørdar vóru, verið ov vónaligar?

— Tað vil eg nú ikki siga, men tær eru tulkaðar skeiðt. Eg havi ikki sæð kanningarnar, men tað er munur á, hvussu nógvar tari veksur og hvussu nógvar tari kann heystast. Ein kann bert heysta nøkur fá prosent av tí tara, sum veksur. Hevði ein so heystað allan taran, so hevði verið øðrvísi, men tað haldi eg vera heilt veruleika-

fjart.

— Hvi?

— Tí ein klárar ikki at heysta allan taran nóg økonomiskt.

— Hvør hevur tulkað kanningarnar, sum eru gjørdar m.a. av ráevnisgrundarlagnum, skeiðt?

— Tað vita vit ikki. Men eitt er so ráevni. Harfrazt kemur, at virkið hevur brúkt ein skeivan arbeiðshátt — frá fyrst í 60-unum. Aðrar alginatfyrirtekar nýta ein heilt annan arbeiðshátt.

So her eru menn í Føroyum villeiddir av onkrum.

Skuldin liggur hjá JTI

Jydsk Teknologisk Institut var ein av rágevunum hjá alginatvirkinum frá fyrstan tíð!

— Tað er rætt. Hesin stovnurin hevur úttalað seg, um nakað, sum hann ikki átti ta neyðugu vitanina um. JTI hevur einki grundarlag at byggja sína vitan á og kann als ikki siga monnum, hvussu alginat í dag skal framleiðast á ein lönandi hátt. Eg meti, at føroyingar eru vorðnir villeiddir av Jydsk Teknologisk Institut. Tað er rættiliga álvarsligt, at ein stovnur sum Jydsk Teknologisk Institut gevur seg út fyrri at hava hesa vitan og samstundis villeiðis fólk, sum trúgva uppá teirra upplýsingar.

— Høvir eingin tosað við tykkum um at fáa upplýsingar?

— Nei, tað haldi eg ikki.

— Tí vóru bert í Føroyum í nakrar dagar. Hava tit gjørt nóg mikið av kanningum fyrri at koma til ta niðurstøðu, at

alginatframleiðsla ber seg ikki í Føroyum?

— Fleiri umboð fyrri virki okkara vóru í Føroyum og kannaðu víðurskiftini. M.a. var okkara ráevnisferðingur í Føroyum. Tað er heilt greitt, at vit hava gjørt nóg nógvar kanningar fyrri at vera heilt visir í, at okkara niðurstøða er rætt.

— Tað tað nú ikki er nokk av tara í Føroyum, kundu vit so ikki innflutt hann úr t.d. Norgei.

— Tarin inniheldur nógvatn, so eg haldi tað hevði verið alt ov kostnaðarmikið at innflutt hann.

— Hvát við at innflyta turkaðar tara?

— Tað hevði givið eina alt ov dýra framleiðslu.

Dugnalignir

At enda sigur Haakon Ameln, at teir menn, sum hava verið við til at byggja virkið á Halki upp, hava verið sera dugnaligir. Tað er so ikki teirra skuld, at virkið mátti steingja, men skuldin liggur hjá rágevunum, sum hava givið villeiðandi upplýsingar.

— Annars haldi eg at tað er skeiðt av føroyingum at kritiserast okkum, sum vórðu bidnir um at gera hesar kanningar av virkinum. Eg haldi heldur tí eiga at kritiserast teir, sum settu seg í samband við JTI og sostatt bygdu grundarlagið upp á vitan frá fólk, sum ikki høvdu skil á alginatframleiðslu.

Ov litið kannað

Sosialurin hevur eisini tosað við Johan Niclasen, sum varð

við at byggja virkið á Halki upp og sum eisini varð biðin av Menningargrunninum at visa norðmonnum runt. (Johan Niclasen hevur eisini sent okkum greinina á hini blað-síðuni).

— Norðmenn siga, at tað er ikki nokk av tara fyrri at fáa eina lönandi framleiðslu, hvør er tin áskoðan um tað?

— Min áskoðan um hetta er, at norðmenn ikki hava givið sær nóg góða tíð til at kanna taran við Føroyar ella tosa við menn, sum hava skil á hesum. Eg havi alla virðing fyrri einum norskum taraserfrøðingi, men tað sigur seg sjálv, at eingin — heldur ikki ein serfrøðingur — kann uppá tveir dagar kanna taravíðurskiftini við Føroyar og koma til ta niðurstøðu, at tað er ikki nokk til av tara.

Kanningar frá 1977 vistu, at tað vóru umleið 400.000 tons av tongla tara kring Føroyar. Froskmenn og aðrir hava sagt mær, at hetta tal kann faldast við 2, so ráevni skuldi verið nóg mikið av.

Pauli kundi gjørt okkurt

— Tú hevur fyrr í blaðsam-røðu í Sosialinum vist á, at landsstýrið, sum átti pening í virkinum, kundi havt bjarga tí, um tað ynskti tað.

Hvur tú framvegis ta áskoðan?

— Tað vóru ein minniluti og ein meiriluti í nevndini í Alginatvirkinum, sum á sinni heittu á landsstýrið um at skaffa pengar til fleiri neyðugar ilögur. Meirilutin vildi hava fyra mill. kr. ella einki. Sum minniluti bað eg m.a. landsstýrið um at seta eina

minni upphædd soleiðis, at virkið kundi koyra víðari, istaðin fyrri at steingja.

Løgmaður, Pauli Ellefsen, segði seg ikki vilja ganga ynskinum hjá meirlutanum á meti og segði seg heldur ikki kunna nokta meirilutanum at steingja virki.

Landsstýrið átti pening í virkinum og átti sum so at verið hugað fyrri at fingið virkið at koyrt víðari. Man landsstýrið kendi nakra ábyrgd, gjørdi tað okkurt, istaðin fyrri bert at sita og hyggja at í tvey ár, til so virkið fór undir hamaran.

Johan Niclasen ynskir at enda at takka strandingum fyrri eitt sera gott samstarv. — Í strandingum átti fyrrverandi alginatvirki ein góðan stuðul og eina framúr góða arbeiðsmegi.

Sosialurin hevur eisini biðið Tormóð Dahl, idnaðarráðgeva um eina viðmerking til greinina hjá Johan Niclasen í dag, har hesin visir til eina grein, har Tormóður skrivaði, at arbeiðshátturin, alginatvirkið brúkti var frá 1938, at hetta var heilt skeiðt.

Tormóður Dahl sigur, at her kom nakað skeiðt fyrri í greinini, tí tað hann vildi siga var, at arbeiðshátturin hevur sin uppruna frá 1938, og er síðani víðari útviklaður.

Annars heldur Tormóður Dahl, at teir menn, sum hava mist pengar í alginatvirkinum eiga at krevja Jydsk Teknologisk Institut eftir endurgjaldi, tí hesin almenni stovnurin hevur givið monnum heilt skeivar upplýsingar.

jan

Føroya Sjúkra- hjálpafelag

Límafundur verður á Ferðamannaheiminum tann 13/1 kl. 19.

Møtið fjølment.

Nevndin

